Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü: M. Emin Kantürk
İdarehanesi: Cemalnadir sokak, No. 4 Ankara Cad. - İstanbul

23 AGUSTOS 1951 PERŞEMBE
Sayı: 8

İşçi Hakkı

HAFTALIK SIYASI MUSTAKIL GAZETE

Perşembe Günleri Çıkar
Başyazarı: Kemal SULKER
Yıl: 1 — Fiyatı 10 Kuruş

Gelecek sayıda

Çimento Endüstri İşçileri Sendikasının mücadeleleri etrafında mühim bir yazı bulacaksınız!

Ayrıca İnşaat İşçileri ve faaliyetleri...

Tekstilişçilerininmitingkararı

İşçiler ithalâtın durdurulmasını ve yerli malının mutlaka himayesini istiyorlar

Mitinge izin yok

Sendikanın miting için ileri sürdüğü sebeplerin mahiyeti

İstanbul Tekstil ve örme sanayii işçileri sendikası bugün saat 17 de Taksimde Cumhuriyet alanında bir miting yapmak için karar almıştır. Karar gereğince durum Vilâyete bildirilmiştir. Fakat Vali, İller Kanunu gereğince seçimlerden evvel böyle bir mitinge müsaade etmiyeceğini bildirmiştir. Vali durumu Başbakanlığa bildirmiştir. Başbakan Sendikadan iki temsilciyi Ankarada beklediğini beyan etmiştir. Bu durum üzerine mitingden şimdilik sarfınazar etmek mecburiyeti hâsıl olmuştur.

Sandika yönetim kurulu adına bu miting kararı münasebetiyle şunlar belirtilmektedir:

«— Biz Türk işçileri bugün korkunç bir tehlike karşısındayız. On binlercemiz iş peşinde koşuyor, elimiz boş dönüyoruz. On binlercemiz güneş yüzü görmeyen izbelerde günde 16 saat çalışıyor, verem oluyoruz. Kendi vatanımızda bu toprakların yetiştirdiği nimetlerden mahrum kalıyoruz. Kendi vatanımızda bu topraklar üstünde yükselen fabrikaların mamullerinden faydalanamıyoruz. Çünkü ücretlerimiz az, hayat pahalıdır. Türk işçisinin karşısına dikilen işsizlik heyulâsı bizi korkutuyor. ücretlerin düşüklüğü belimizi büküyor. Miting kararını bütün bunların sebeplerini açıklamak için verdik. Biz şu kanaatteyiz:

Yerli sanayi geliştirilmeli, yeni iş sahaları açılmalıdır. Yerli malı

(Devamı 4 ncü Sayfada)

İşten çıkarılan lâstik işçilerinden bir kısmı...

Yerli malı dâvası

İşçiler, takdire değer bir şuur'la Yerli Malı dâvasını benimsemiştir. Yerli Malının değerlendirilmesi ve işsizlere iş sahalarının açılması gayesiyle hareket eden Sendikacılar Yerli Malı dâvasını bütün şümuliyle mütalea ediyorlar.

Yerli Malının kullanılması zaruretini belirtenlerin takip ettiği fikir silsilesini şöyle hulâsa etmek mümkündür:

Yerli Malının kullanılması ile yerli sanayiin inkişafı ve kalkınması mümkün olacaktır. Yerli Malına gösterilecek rağbet ile ithal mallarının sürümü azalacak, himaye gören yerli sanayii ellerinde tutanlar yeni yeni fabrikalar kuracak, vatandaşlara iş sahaları açacaklardır. Böylece işsizlik önlenecek, işsizliğin doğurduğu her türlü ekonomik ve sosyal facialar azalacaktır. Hattâ küçük işletmelerin durumu nazikleşecek, atölyelerin fabrika haline gelmesi için Muamele Vergisinin kaldırılması, yahut âdil bir esasa bağlanması sağlanacaktır. Bunun neticesi olarak da İş Kanunu şümulü dışında bırakılan işçilerin kanun himayesine alınmasına yol açılacaktır.

Türkiyedeki işçi hareketlerini ilk devirlerinden itibaren inceliyecek olursak görürüz ki Türkiyede işçi sınıfının ötedenberi değişmez ve müşterek şiarlarından birisi hep şu olmuştur:

Memleketin yabancı menfaatlerin sömürme sahası olmasını önlemek için Yerli Malı kullanmalı, Yerli Sanayi teşvik görmelidir.

Bu dâvayı desteklemek ve ısrarla müdafaa etmek bugün, her zamankinden daha zorurî bir mahiyet almıştır.

M. Emin KANTÜRK

Hileli fabrika kapama yolile 180 işçinin işine son verildi!

Sendika başkanı ve işçiler ne diyor

Çikvaşvili Lâstik Fabrikası 180 kadar işçisine yol vereceğini ve fabrikasını kapatacağını Bölge Çalışma Müdürlüğüne bildirmiştir. İşçiler bunun «hile» olduğunu, fabrikanın işçi ücretlerini düşürmek ve işçi haklarını ayaklar altına almak gayesini güttüğünü bildirmektedir.

Gazetemize müracaat eden işçi arkadaşlar şunları söylemiştir:

«— Çikvaşvili Fabrikası ötedenberi işçilerine fena muamele eder. Bugüne kadar işçi mümessilini seçtirmemiştir. Bu da işverenin kötü niyetini gösterir. Bize yaptığı ihbarda iki ay sonra işimize son verileceğini bildiriyor. İki ay sonra kauçuk sanayiinin «ölü mevsimi» olarak gösterilir. Biz o vakit ne yapacağız? Hükûmetin bizim müşkül durumumuzla alâkalanması lâzımdır.»

Lâstik ve Kauçuk Sanayii İşçileri Sendikası Başkanı Nevzat Akdeniz de bu hususta şunları bildirmiştir:

«— Çikvaşvili Lâstik Fabrikası bugüne kadar hiç bir zaman işçilere karşı hüsnüniyetle hareket etmemiştir. Senelerce «fazla me-

(Devamı 4 üncü sayfada)

Elektrik işçilerinin yönetim kurulu üyeleri işe başladı

Kongrede kimler konuştu

Elektrik ve Motörlü Taşıt İşçileri Sendikası Silâhdarağa Şubesinin yıllık kongresi Cumartesi günü yapılmıştır. Sabahattin İstanbullu'nun başkanlık ettiği kongrede sendikanın çalışma raporu okunmuştur. Raporda iş yeri ile Bölge Çalışma Müdürü, İşçi Sigortaları Kurumu ile olan temaslar anlatılmış, işçilerin ev ihtiyacı üzerinde durulmuştur. Şube Başkanı Hilmi Gürbüz ve arkadaşlarının icraatı çoğunluk tarafından takdir edilmiş, bir kısım işçiler ise samimî ve iyi niyetli tenkitlerini belirtmişlerdir.

Misafir sendikacılardan Muammer Özerkan, Şükrü Kaya ve Sabahattin İstanbullu'nun konuşmaları takdir ve alkışlarla karşılanmış, İstanbul Milletvekili Mükerrem Sarol ile sabık İstanbul Milletvekili Ali Rıza Arı'nın konuşmaları alâka uyandırmıştır.

İşçilerden Ahmet Ateş, Füruzan Engin, Feridun Atunç, Mehmet Pâkkan, Alâeddin Tünekler, Süleyman Çatak, Mehmet Taşocak, Samed Culun, Rahmi Kol-

(Devamı 4 ncü Sayfada)

Ankara İşçilerinin Toplantısı

Kanunlar tenkid edildi, dilekler belirtildi

Ankara, (Özel) — Şehrimizdeki 14 İşçi Sendikasının mümessilleri Pazar günü halkevinde bir toplantı yaptı. Sendikalar Birliği Başkanı Mehmed Göze toplantı sebeplerini anlattı ve işçilerin görüşlerini izah etti. Toleyis Sendikası genel sekreteri İsmail Aras da yarım ücretli Pazar tatilini, tahdidli Grev kanunu tasarısının aksak taraflarını belirtti. Aras «Hafta ve bayram tatillerinde işçiye yrım ücret verilmesi çocuğu-

(Devamı 4 ncü Sayfada)

Emkek Şimit işçileri sendıkasında yolsuzluk iddiaları

Ekmek, simit, un ve unlu maddeler işçileri sendikası kasasında 500 liraya yakın bir açık bulunduğu yolunda bazı söylentiler ortaya çıkmıştır. Bu açık yüzünden hesapların kapatılmadığı ve bunun her hangi bir vazife karşılığı «ödenmiş aylık» olarak gösterilmek suretiyle kapılmak istendiği ayrıca söylenmektedir.

Bakırköy bez fabrikasında işçilere ödenmiyen paralar

Altı sene fazla mesai karşılığı verilmiyen 50 bin liranın bir ân evvel işçilere verilmesi isteniyor

Bakırköy Bez Fabrikası işçilerinin müessesede birikmiş elli bin liraya yakın «fazla mesai ücretleri» bulunmaktadır. 940 yılından 946 ya kadar devam eden 6 yıl zarfında çalışan işçilere günde üçer saatlik fazla mesai karşılığı yüzde 25 ücret zammı verilmiştir.

(Devamı 4 ncü Sayfada)

M. Eğitim matbaası işçilerinden yaşlılara yıllık zam verilmiyor

Milli Eğitim Matbaası Müdürlüğü işçilerin yıllık zamlarını tesbit için bir komisyon teşkil etmiştir. Bu komisyon yaşlı işçileri zamdan muaf tutmak prensibini kabul ederek ona göre hareket etmiştir. Bu şekilde hazırlanan zam listesi genç, ihtiyar bütün işçileri müteessir etmiştir.

İşçiler şunu soruyorlar:
Yaşlanmak bir suçmudur?

DARILMACA YOK

İşçilere ev !

İşçiler ev sahibi değildir. Rahat, sıhhî bir meskene kavuşmak istiyorlar. Sendikalar Birliğinin bir Kooperatifi var: Ev yapmak peşinde. Kibrit Fabrikasının bitişiğinde bir arsa var. işçiler buraya ev kondurmak dâvasında. Maltaoğulları Mensucat Fabrikası işçileri ev yapmak için Alibey Köyünden medet umuyor Zonguldak Kömür işçileri Mesken dâvasını hal için Kooperatif kurup tüzük hazırlıyor. Sivas Endüstri ve Atölyeler İşçileri Sendikası, işçilere ev teminine uğraşıyor.

Bütün bunları hatırladıktan sonra hatırımıza bir şey geliyor: Hükûmetin mesken politikası nerde kaldı? Herkes kendi başının çaresine bakacaksa bari gecekondularda oturanları rahat bıraksınlar.

ŞIMŞEK

Ayancık'ta

Işçiler yüzde elli zam istedi

Kıdemli 6 işçi çıkarıldı

Ayancık (Ozel) — Devlet Orman Işletmesi Kereste Fabrikası işçileri ücretlerine yüzde elli zam yapılmasını istemektedirler. 240 kişi bu hususta hazırladıkları dilekçeyi imza etmiş ve Işçi Mümessillerine vermiştir. Fakat Iş veren «usul ve mevzuata uygun değildir» diyerek işçi mümessilinin verdiği dilekçeyi reddetmiştir.

Işçi mümessili Ihsan Erdem bu hususta şunları söylemiştir:

«— Bu fabrikada çalışan 900 işçiden 240 ı iş ihtilafları nizamnamesinin 26 ıncı maddesine dayanarak hayat pahalılığını önlemek gayesiyle yüzde elli nisbetinde zam talebinde bulunmuşlardır. Bu talep Iş kanununun 77 inci maddesindeki nisabı doldurmuş olduğundan toplulukla iş ihtilafı çerçevesi dahiline girmiştir. Iş kanununun 80 ve 81 inci maddeleri gereğince işlem yapılması gerekirken işveren sudan bir bahane ile müracaatımızı reddetmiştir. Müdürlüğün reddini bildiren bu tamimden bilgi edinilmesi için Mümessilliğimize de bir nüsha gönderilmiştir. Biz işçilerin müracaatlarının kanuna, nizamnameye tamamen uygun şekilde yapıldığına kanaat hasıl ettiğimizden bunu bir tutanakla ve Işletme müdürlüğünün tamiminin sureti ile birlikte Ayancık kaymakamlığına tevdi kıldık. Kaymakamlıkla yaptığımız temaslardan öğrendiğimize göre kaymakamlık müracaatımızı tekrar Müdürlüğe havale etmiştir.

Hâdiseyi kanunların yürütülmesine memur ellere yani savcılığa tevdi etmek kararındayız.»

Kıdemli işçilerden altısına yol verildi

Ayancık (Ozel) — Devlet Orman Işletmesi kereste fabrikasında sert anbar işçilerinden altı kişinin işine son verdiler. Bunlardan Salim Sönmez diyor ki:

«— Ben dokuz senedenberi bu fabrikada çalışıyordum. Bize şöyle bir tebligat geldi:

«Işinize tasarruf gayesi ile 20/9/1951 tarihinde son verileceği Iş kanununun 13 üncü maddesi gereğince tebliğ olunur..»

Dokuz sene gibi uzun bir zamanda bu fabrikada sol elimin dört parmağını dahi feda etmiş bir işçiyim, nasıl olur da kapı dışarı edilirim? Alâkadar makamlarca nazarı dikkate alınıp adaletin tecellisini bekliyorum.» (I. S.)

YILLIK KONGRE

Ayancık Orman ve Orman Sanayii Işçileri Sendikası Yıllık Kongresi 2 Eylûl günü yapılacaktır.

Amerikalı sendikacı Brawn'un hatalarla dolu malûm raporu

Milletvekilleri sendikalara baskı yapıyor, iş müfettişleri resmî polis vazifesi görüyormuş

Amerikalı Sendikacı İrving Brawn'ın «Türkiyede Işçi Sendikaları» adlı raporunun ifade ettiği mânayı geçen sayımızda izah etmiştik. Bu yazımızda da raporun eksiklikler ve yanlışlıklarla dolu muhteviyatı üzerinde duracağız.

Raporda; bana verilen malûmata göre Demokrat Parti İktidara geçtiktenberi işçi sendikalarının adedi iki misline çıkmış ve sendikaların üyeleri artmıştır» denilmektedir.

İrving Brawn'a malûmat verenlerin iktidarda kim olursa olsun ona hoş görünmek tıynetinde olduğu açıkça görülmektedir. Zira Demokrat Parti iktidara geçtikten sonra sendikalar ne iki misline çıkmış, ne de üyeleri artmıştır. Bir veya iki sendika kurulmuşsa, sendika üye miktarları beş on kişi artmışsa bu, normal bir teamül neticesidir. Parti ve hükûmetle alâkalı değildir.

Istanbul Işçi Sendikaları Birliği sabık Başkanı ve Birlik üyelerinden Zühtü Tetey bu hususta şunları bildirmiştir:

«— İrving Brown'un neşredilen raporunun kendi kaleminden çıktığına kani değilim. Bundan dolayıdır ki kendisine bir mektup gönderdim ve durumu sordum. Raporda sendikaların ve üyelerinin iki misline çıktığını ve buna D. P. nin iktidara gelmesinin sebep olduğunu anlatıyor. Bu tamamen yanlıştır. Rapor bugünkü iktidarın methü senasından başka bir şey değildir.»

Raporda İstanbul İşçi Sendikaları Birliğinin 44 şubesi bulunduğu yazılmıştır. Bu da yanlıştır. Birliğe üye sendikalar 28 dir.

Raporda Türkiyede işçi hareketlerinin 1909 da başladığı bildirilmektedir. Halbuki Türkiyede işçi hareketleri en az 1871 de başlamıştır. O zaman Tersane işçilerinin grevleri dahi vukubulmuştur. İrving Brown'a ve ona yalan yanlış malûmat veren eyyam reislerine «Türkiye İşçi Sınıfının Tarihi» adlı eseri sağlık veririz.

Yine hataları ile meşhur raporunda Brown Demokrat Parti işçi milletvekillerinin sendikalar üzerinde siyasî nüfuzlarını kullandıklarını tahmin ettiğini yazıyor. Bu da yanlıştır. Ahmet Topçu arkadaş da, İhsan Altınel arkadaş da milletvekili olduktan sonra

Raporu tenkid eden Sendikacılardan Zühtü TETEY

sendikalarla olan yakın münasebetlerini ister istemez azaltmışlardır. Hattâ bu, işçilerin zaman zaman serbest tenkitlerine sebep olmuştur. Bu bakımdan işçi milletvekillerinin sendikalar üzerinde siyasi nüfuzlarını kullandıkları tahmini ham bir hayaldir.

Amerikalı sendikacı Çalışma Bakanlığının iş müfettişlerinin yarı resmî polis vazifesi gördüğünü zannettiğini ve işçi sendikalarını göz hapsine aldıklarını bildirmektedir.

Biz, iş müfettişlerinin yarı resmi polis vazifesi gördüklerini sanmıyoruz. Maamafih İ. Brown resmî veya yarı resmî polis vazifesi gören herhangi bir iş müfettişi tanımışsa buna bir diyeceğimiz yoktur.

Kalburüstü sendikacıların milletvekili olma hastalığı

Yazan: Lûtfi YILMAZ

Türkiyedeki sendikaların kurulduğu günden bugüne kadar geçen zaman içinde kanunların kifayetsizliği yüzünden, biriken dertlerin giderilmesi için yapılan mücadeleler gözle görülür elle tutulur şekilde çoktur.

Kurulan her hangi bir sendika ilk nazarda teşkilâtlanması icap ederken buna lüzum görmeden müzminleşmiş yaraların tedavisi için sağa sola başvurmağa başlamıştır.

Teşkilatlanma ise, şuurlu Türk işçisinin sendikayı kısa bir zamanda anlaması yüzünden kendiliğinden olmuştur. Bugün ise hiç bir sendikada tam bir teşkilatlanma yoksa bile kısa zamanda işçilerin sendikaya karşı gösterdiği alâka yarın için ümit vericidir.

Yapılan mücadeleden bahsettik, Mücadele nedir? ve bugüne kadar ne elde edilmiştir?

Hemen itiraf etmek lâzım ki ufak tefek bazı işlerin düzeltilmesinden, havayı bonbardıman etmekten başka bir şey elde edilmiş değildir.

Zira Türkiye çapında teşkilâtlanma olmadıkça ve sendikalar içindeki ahenksizlikler giderilmedikçe hiç bir şey yapılamaz. Bugün olduğu gibi yerimizde saymakta devam ederiz.

Kanunların kifayetsizliği, dedik.

Bunlar nelerdir? Bunları burada sıralayacak değiliz. Sabık çalışma Bakanı Hasan Polatkan, işçi davasını kökünden halletmeğe başladığı sıralarda sendikaların görüşlerini sormuştu, şansımız yardım etmedi. Emellerine muvaffak olamadan değiştirilen bu bakandan sonra gelenler, haftalarca üzerinde göz nuru döktüğümüz işçiyi ilgilendiren kanunlar hakkındaki sendikaların görüşlerine ehemmiyet versinler şimdilik bu bizim için kâfidir.

Türkiye çapında teşkilâtlanmaya gelince:

Bu çok mühim olan mevzua ne yazık ki sendikalarımız lâkayd kalmaktadırlar. Federasyon ve konfederasyonlar kurulmadıkça, TURK işçisinin sesi bir yerden aksettirilmedikçe hiç bir aksaklığın düzeltileceğine inanmamız icap eder.

Istanbuldaki sendikaların sesi ayrı, Adanada, Izmirde, Ankarada, Bursada ve diğer yerlerdeki sendikaların sesi ayrı çıkar ve bu sesler arasında mühim tezatlar olursa sendikalar sadece bir isim olarak yaşarlar.

Sendikalar içindeki ahenksizlikten bahsetmiştik.

Sendikaların her bakımdan kuvvetlenmsine (gelişmesine) en büyük darbeyi teşkil eden, diyebilirim ki bütün sendikalarda bir çok ahenksizliklerin mevcut olmasıdır. Bütün sendikalara her bakımdan nümûne olması, sendikalardaki ahenksizlikleri gidermesi icap eden Birlikte dahi bu durum her yerden çoktur.

Kanaatimce ahenksizliklerin zuhur etmesinde tek sebep kalbur üstü sendikacıların Milletvekili olmak hastalığına tutulmalarından ileri gelmektedir.

Bu hastalık bilhassa Meclise 3 işçinin milletvekili olarak gitmesinden sonra genişledi. Bugün ise bir salgın halini aldı.

Bu hastalıktan kurtulmadıkça sendikalar uzaklaştıkları gayelerden esas gayelere varamazlar.

Hukuk KÖŞESİ

İşçilerin tazminat haklarına ai

Yazan: Avukat Halûk Barutçuoğ

Türkiyede işçi sınıfı 2 kısma a rılmıştır: Iş kanununa tâbi ola ların miktarı bir hesaba gö 373.961, tâbi olmayanların mikt rı ise yine aynı hesaplara gö ları kanunlar bakımından bu iş yi dar mânada olan bir hesap s nunda meydana geldiğini hem işaret etmek isterim. Bununla b raber sayı bakımından birbiri yaklaşmakla beraber tâbi oldu ları kanunlar akımından bu işç ler birbirinden ayrılmış ve çal ma hayatlarında teminat ve şartları bakımından farklı duru lara sokulmuşlardır. Iş kanu kendilerine tatbik edilmiyenl diğerlerine nazaran mağdur v haklarını elde edemiyecek d rumda bırakılmışlardır. Bunlar bütün kabahatı 10 kişiden az i çalışan iş yerlerinde ekmekleri kazanmak mecburiyetinde olma tır. Iş kanununa tâbi olanlara n zaran çok daha fena şartlar alt da çalışan bu işçilerin himye gö memeleri ve haklarını elde edem yerek gayrî müsavî bir muamel ye tâbi tutulmaları bugünkü k nunlara uymakta ise de adal presiplerine, sosyal hukuk ve m savat esasına aykırıdır. Işte bun içindir ki bir ân önce bu adal sizliğin ortadan kaldırılması, kanununun bütün iş yerleri teşmili gerekmektedir. [1]

Gerçi bu gükü halile Iş kan nu mükememl olabilmekten peyce uzaktır. Bu yüzden işçiler hakkını tam mânasile koruyam maktadır. Ancak bu kanun tatbik edilmediği yerlere tat edilen Borçlar kanununun Hizm akdî hükümleri daha da geri antisosyaldır. Bu yönden işçiler tazminat hakları üzerinde dur lım. Fikrimizi mukayeseli bir ş kilde anlatmağa çalışalım.

I — Ihbar mecburiyeti ve ihb müddeti:

Iş kanununun değişen 13 ün maddesi 1 inci fıkrasında şöy der: «Süresi muayyen olmay akdi hükümetleri daha da geri ya işçi tarafından iş bitmezd önce feshedilmesi için diğer ta fa ihbarda bulunmak şartt Aynı madde 2 nci fıkrasında i işi devam ettiği müddetlere gö kademelere ayırmış ve ihbar mü detni iki haftadan başlatarak seneden fazla sürmüş olan işl için 8 haftaya kadar çıkartmışt 3 üncü fıkrasında ise: «Bu önc ler asgari olup sözleşme ile art rılabilir.» demektedir.

Buna mukabil aynı mesele Borçlar kanunu şöyle tanzim e yor:

(Devamı 3 üncü sayfada

Hatırlar mısınız?

TOVBE, ESTAGFIRULLAH!

1919 da Bern şehrinde toplanan beynelmilel sosyalist kongresine Kara Şemsi imzalı «Türk proletaryası» adlı bir rapor takdim edilmişti. Kara Şemsi kimdir biliyor musunuz? Sayın Bay Reşit Saffet Atabinen.

Kendisinin oldum olası sayılı zenginlerden olduğunu ve Fransız sermayeli birçok şirketlerde hissedar bulunduğunu ayrıca hatırlatmağa lüzum var mı?

TEHDIDIN BOYLESINE NE DENIR?

Tophane fabrikası işçileri tarafından Meclisi Meb'usana verilen 26 Nisan 910 tarihli bir dilekçede şöyle deniyordu:

«Bize diyorlar ki az para ile çalışmazsanız çok para verip yerinize Almanları çalıştıracağız.»

Tehdidin böylesine ne denir? Pes doğrusu...

BIR LUGATE GORE AMELE NE DEMEKTIR?

Amele — Reçper, ırgat, gündelikle hidematı şakkada (meşakkat verici işlerde) bulunan adam... Amelenin temini maişeti düşünülecek iştir.. (Şemsettin Sami'nin Kamusu Türkîsi, 1902, İstanbul, cilt 2, sahife 9951).

Işçilerden kesilen elbise parasının aslı ne imiş

Garp Linyitleri Müessesesi Soma Mıntakası Idare Amir Muavininden aşağıdaki mektubu aldık:

«— Gazetenizin 9/8/951 tarihli 6 ncı sayısının hakkımda ihtiva ettiği yazı gerçeğe dayanmaktan çok uzak olan, garaz mahsulü ağır bir isnattan ibarettir.

Gerçi işinden ayrılan işçilere idareye ait olan elbise ve postallarını teslim etmezlerse onlardan iki tertip üzerine ücret kesilmektedir ve tertipler arasındaki tefrik elbise ve postalın miadının dolup dolmamasına göredir. Eğer miatları dolmuşsa birer lira ve dolmamışsa iş yerinde giydiği günler için tazminat kesilmektedir.

Bu tarzı harekât alınan bir emir iktizasıdır, halbuki elbise ve postalların başına bir memur konmuş, adı geçen emir memura imzası tahtında tebliğ edilmiştir. Para kesilme işi şöyle vâki olmaktadır:

Elbiselerin başına konan memur verilen emre uygun ücret miktarını gösterir makbuzu ke mekte ve işçinin eline aldığı makbuzun ihtiva ettiği para m hazebe tarafından kesilmekte

Bildirdiğim şu mekanizma göre benim ve elbise başında memurun paraların yüzünü da gördüğümüz yoktur

Garazkârene ve hissî tesirler a tında yazılan tek taraflı bir h yanı hemen benimseyivermek h susunda gazetenizin gösterdiği şırı arzuya çok müteessirim. Zi asgarî mantık dahi uluorta söyl nen her söze inanmamak icap e tiğini âmirdir.

Bir (PAZARLIK) mevzuu b his bile değildir.»

IŞÇI HAKKI — Bir işçin gönderdiği mektubu bir haki tin ortaya çıkması için neşre miştik. Macit Ozler durumu iz etmiş ve suitefehhümü düze miştir. Böylece hakikat meyda çıktığından ve bir memur hak kındaki yanlış kanaat berta edildiği için memnunuz.

İşçi Röportajları

Yazan : MUSTAFA GÜLİRKİN

Çimento fabrikası işçileri pek az ücretle çalışıyor!

— 2 —

Kaynayan bir kazandan çıkan duman gibi kesif bir şekilde yükselen çimento tozlarının bulunduğu yerde de «insan» durabiliyormuş meğer.

«— Affedersiniz, dediler. Maskesiz çalışırız. Sümkürdüğümüz zaman burnumuzdan macun halinde çimento çıkar. Sonra da kan gelir.»

Bir başka işçi kulağıma fısıldadı:

«— Zaten dört beş seneden fazla kimse bu işe dayanamaz. Verem olan arkadaşlarımız, köyüne gidip de dönmiyen işçilerimizin sayısını hatırlamıyoruz.»

Işçilerin saat ücretlerini sordum.

«— En az ücret 57 kuruştur. Birkaç teknisyene de 127 kuruş saat ücreti verilir» dediler.

«— Işçilerinizin miktarı nedir?»

Hararetten bunalarak ve fabrikanın en altında kömür kazanının karşısında cılız kalmış on beşlik çocuk gibi görünen işçinin faaliyetini görerek konuşuyoruz.

«— Fabrikanın mevcudu, dediler, 370 ilâ 380 arasında. Uç ekip halinde çalışırız. Bu bakımdan «fazla mesai» zammı, falan almayız.»

Çimento fabrikalarındaki işçi yevmiyelerinin düşüklüğünün ilim kitaplarına geçtiğini hatırladım.

Kemal Sülker bana:

«— Bir röportaj yaparken, o mesele hakkında ilmî ve hakikî bilgi sahibi olmağa bak!» demişti. Bir profesörün «Türkiyede çimento sanayii» adlı kitabını bulmuş ve göz gezdirmiştim. Bu kitabın 100 üncü sahifesinde şöyle bir cümle vardı:

«Işaret edilmesi icabeden diğer bir nokta da, memleketimizde «işçilik» unsurunun çimento maliyetlerine, diğer memleketlere nazaran çok küçük bir nisbet dahilinde iştirak etmesidir.»

Ayni eserin 107 nci sahifesinde de şunlar belirtiliyordu:

«Çimento maliyet fiatlarında işçiliğin hissesi nisbeten küçüktür. Aldığımız misalde 16.72 kuruşa mal olan bir ton çimentoda işçilik masrafı 35 kuruş, yâni umum maliyetin yüzde 3.20 sini ve imalât masraflarının ancak 12 de birini teşkil etmektedir.. 1934-39 devresinde muhtelif fabrikalarımızda bir ton çimento imali için ödenmiş olan işçilik 40 ile 60 kuruş ve maliyetlere nazaran hisseleri de yüzde 1.92 ile 3.30 arasında tahavvül etmiştir...»

Bunlar da gösteriyor ki işçilerimiz pek, hem de pek düşük yevmiye ile pek, hem de pek güç bir işde çalışıyorlar.

Sendikacı arkadaşlar, sıcak su akan bir yerde bir işçinin nasıl parçalanarak öldüğünü anlattılar.

Sendikacı arkadaşlar, bir kazan tamiri esnasında boşalan çakılların arasında nefes alamıyarak bir işçinin nasıl feci şekilde öldüğünü anlattılar.

Sendikacı arkadaşlar, yaz, kış, deniz kıyısında kantar başında bekleyen işçinin nasıl ölüme doğru yol aldığını anlattılar.

Ve ben, okurlarımıza bir çimento fabrikasındaki ağır hayat şartlarını ve düşük yevmiyelerin yarattığı sosyal ızdırabı bir türlü anlatamadım.

KONGREYE DÂVET

Istanbul Gıda Sanayii Işçileri Sendikasının Yıllık Kongresi 26.8.951 günü saat 13 de Balat Kızılay Salonunda yapılacaktır. Üyelerin teşrifi rica olunur.

Gündem: 1 — Çalışma ve Hesap raporlarının okunması, 2 — Denetçi raporunun okunması, 3 — Tüzük ve Yardım Sandığı Tüzüğü tâdilâtı, 4 — Dileklerin tesbiti. 5 — Seçimler.

Yönetim Kurulu Başkanı
ZUHTU TETEY

IŞÇI ARANIYOR

Çalışma Bakanlığı Iş ve Işçi Bulma Kurumu Müdürlüğünden:

Taşra için iki makine ressamına, 1 çözgücü, 2 tavelci ile 10 iplik dokumacı, 2 bobinci (14 - 15 yaş), 1 bükümcü, 1 atkıcı kadına ve 5 armürlü dokumacı kadın ile 2 dokumacı erkeğe 10 lâstik işçisine (kadın ve erkek) ve 8 hamala ihtiyaç vardır. Şehremini - Topkapı civarında oturan dokumacı kadınlara da ihtiyaç vardır. Istiyenlerin Ist. Mahmutpaşa Yokuşu civarında Sürurî mah. Sultanmektep sokak No. 5-7 deki Kurumumuz Şubesine müracaat etmeleri.

Garsonların yüzde onları

Haricten oteller için personel getirilecek?

Lokanta, otel ve eğlence yerleri işçileri sendikası garsonların yüzde onları hakkında hazırlandığı bildirilen tasarının Meclisden çıkarılmadığı için teessür içindedirler. Alâkalılar :

«— Hep vâdediliyor, ümide kaptırılıyor, sonra da arkası gelmiyor» demektedirler. Sendika Tasarının hiç olmazsa B. M. M. nin kış döneminde kanunlaşmasını istemektedir.

Diğer taraftan mezkûr sendika Başkan vekili Abdülkadir Erhalavut, Yeni Sabah gazetesinde neşredilen bir fıkra için şunları söylemektedir :

«— 12 Ağustosta Otel ve Turizm başlığı altında bir fıkra neşredildi.

Bunda şöyle deniliyor: «Mademki memleketimizin Turistik kıymetini yükseltmek istiyoruz. Şovenliği bir tarafa bırakmalı ve otel mürettebatını Avrupadan getirmeli, bir yandan da adam yetiştirmenin yoluna bakmalı.»

Biz sendika olarak lokanta, otel ve eğlence yerlerinde her türlü müşteriyi memnun edecek vasıfta ve bilgide personel yetiştirilmesine çalışmaktayız. Ustelik personelin yetişmesi için de Türk garsonlarına imkân verilmesini istiyoruz. Kaldı ki Kanun, garsonluk ve benzeri işleri yalnız Türk vatandaşlarına tahsis etmiştir. Yazarın, otel mürettebatını Avrupadan idhal etmek istemesini üzüntü ile karşıladık. Biz, aydınlarımızdan teşvik bekliyoruz. Yoksa çalışma şevkimizin kırılmasına gayret etmek değil.»

HUKUK KÖŞESİ

(Baş tarafı 2 nci sayfada)

MADDE 340 : «Hizmet akdinde, bir müddet tayin edilmez ve böyle bir müddet için maksut olan gayesinden de anlaşılmazsa, her iki tarafça feshi ihbar olunabilir.

Böyle ne akid ve ne de kanun ile diğer bir müddet tesbit edilmemiş olduğu takdirde, amele hakkında ihbardan sonra girecek hafta nihayeti için......... akit feshOlunabilir.»

MADDE 341 : «Bir hizmet akti, bir seneden fazla devam ettiği takdirde bu akid iş sahibi ve işçi tarafından ihbar edildikten sonra girecek ikinci haftanın nihayeti için fesholunabilir.

Bu müddetin bir haftadan eksik olmamak üzere mukavele ile tebdili caizdir.»

Görülüyor ki iki kanun arasında, gerek ihbar mecburiyeti, gerek ihbar müddeti ve gerek bu müddetin mukavele ile eksiltilememesi bakımından çok büyük farklar vardır. Gelecek sayıda bahsedeceğimiz ihbar ve kıdem tazminatları hakkında vereceğimiz misallerde bu farkı açıkça belirteceğiz.

Bizim anlamadığımız nokta iş mevzuatına ait kanunların tatbikinin lüzumsuz yere seneler sonrasına bırakılmasıdır. Bu vaziyet başlangıçtanberi tekrarlanarak çok fena bir âdet haline gelmiş bulunmakta ve çeşitli politika oyunlarına sebep olmaktadır.

---

[1] Bundan 3 ay kadar önce bir D.P. milletvekilinin Iş kanununun bütün iş yerlerine teşmili için yaptığı teklif Meclis Çalışma komisyonunca kabul edildi. Fakat, diğer bir D.P. milletvekili bu kanunun 1953 yılında yürürlüğe girmesini ileri sürdü. Içlerinde işçi milletvekillerinin de bulunduğu bu komisyon her nasılsa bu teklifi de kabul ederek tasarıyı yeni şeklile Meclise gönderdi. Kanun henüz çıkmamıştır.

HİKÂYE

48 No.lu mağazada

(Yazan : Rüştü Ceyhan)

Ağustos sonlarıydı.

Tohumlu pamukların tohumundan ayrılma işinin yapıldığı (Çırçır dâiresi) işlerine bakan kâtip topal Numan efendi, küçücük odasının kapısında durdu, avluyu gözden geçirmeğe başladı. Ortalık alabildiğine yanıyor, karşıdaki koza mağzasının duvarına sarılı, siyahlı, ince belli iş arıları girip çıkıyordu. Bu tarafta, Numan efendinin odası sırasındaki makine dâiresinin açık kapısından içeri bir sütun gibi vuran güneşte eli yüzü simsiyah bir kömür amelesi sigara içiyordu. Mavi tulumlu iki işçi de maden kömürü yüklü bir dekovili iterek ağır ağır geçtiler.

Numan efendi beyaz mendiliyle terini silerek karşı aralığa yürüdü. Bu aralıktan çok geniş bir meydanlığa çıkılıyordu. Gölgeleri eriten ağustos güneşinin çiğ ışığı altında uyuklamakta olan meydanlıkta hurda demir yığınları, tahta sandıklar, paslı tenekeler yatıyor, içlerinde pamuk, ıskarta pamuk, linter balyaları, vakom, gres yağı bidonları, açılmış, açılmamış gaz ve benzin tenekeleri istifli bulunan sıra sıra mağzalar da meydanlığı çevreliyordu.

Bütün bunları müthiş bir can sıkıntısı içinde seyreden Numan efendi tekrar terini sildi.

Iki gün evvel bu vak't yaylâda, evinin önündeki koyu gölgeli çardağın altında, beyaz gecelikliyle püfür püfür uyuyordu. Hava serindi, sular soğuktu, kafası dinç, sinirleri yatkındı. Akşamları kuvvetli ay, yıldızlar ve sivrisineksiz, tahtakurusuz, piresiz geceler...

Gözlerini ovaladı, esnedi.

Bu sırada karşı mağzalardan birinden çıkan yarı çıplak bir hamal gözüne ilişti. Hamalın elinde bir gazyağı tenekesi vardı. Yanına geldiği zaman :

«— Nereye ulan?» diye sordu.

Hamal :

«— Suya Numan efendi..» dedi.

«— Kantarın nerde?»

«— 48 numaralı mağazada.. Iskarta balyalarını tartıyor!»

Numan efendi hamalın gösterdiği tarafa yürüdü.

Kantarın Mustafa'nın on sekiz hamalla ıskarta pamuk balyalarını tarttığı 49 No. lu mağaza hamam gibiydi. Altüst oldukça boyuna tozuyan kaba balyaların arasında belden yukarıları çıplak, terden vıcık vıcık hamallar «Haydi, yallah, hooooop!!!!» diye sırtladıkları balyaları çevik hareketlerle kantara koşturup bırakıyor, tartıldıktan sonra gene ayni çeviklikle kantardan alıp anbarın öbür köşesindeki istife götürüyor, sonra yeni bir balyayı hep ayni çeviklikle kantara, kantardan istife götürerek ve bu suretle boyuna yer değiştirip arada küfrederek, inceli kalınlı sesler çıkarıyorlar, müthiş ağustos güneşinin kızdırdığı çinko örtmeli mağazanın tozlu havasında dinmeyen bir uğultu, ter ve homurtu içinde iş görüyorlardı.

Kantarcı Mustafa mağaza kapısı yanındaki sarı toplu kantarın başındaydı. Birbirine geçmiş avurtları, dâima çatık kalın siyah kaşları, soluk kurşuni kasketi, iri kulaklariyle ciddî ve öfkeliydi.

Kantara konan her balyayı tartı verdikten sonra :

«— Tamam kaldır!» diye emrediyordu.

Iş başdöndürücü bir hal almıştı. Bu başdöndürücü işi mağazanın kapısından seyretmekte olan çırçır kâtibi topal Numan efendiyse, «... Allah sabırlar versin.. Bir buçuk kâğıda yenecek nane değil!» diye düşünüyor, boyuna terliyordu. Işini bir an evvel bitirip şu, seyri bile insanı patlatan sıkıcı yerden savuşmak niyetiyle, kantarcı Mustafa'nın yanına sokuldu. Iki kâtibin araları hiç iyi gitmezdi, zaman zaman birbirlerinin gıyabında atar tutarlar, ille kantarcı Mustafa, «... işi gücü dalga, derdi. Ağayı kafese koymuş, bol maaş, her sene iki ay yaylâ.. Yazının uğursuzu!»

Çırçır kâtibinin kantara doğru geldiğini görünce, suratı fena halde asıldı, kara kuru yüzü büsbütün sevimsiz bir hal aldı.

Bu çırçır kâtibinin gözünden kaçmamıştı.

«... Hamal isteceğimi anladı da ondan karardı! diye aklından geçirdi, tabi isteyeceğim. Hamalları babamın işinde kullanacak değilim ya!»

Elini kantarcının omuzuna koydu, dostça olmasına çalıştığı bir ses ve edayla:

«— Mustafa!» dedi.

Beriki mahsustan aldırmadı. Çırçır kâtibi bozularak içerledi. Ve bu sefer sâhiden âmirce:

«— Sana söylüyorum be!» diye gürledi.

Beriki:

«— Kör müsün be! dedi, görüyorsun işte, işimiz var!»

Numan efendi sarardı.

«— Ulan, dedi, bu yakayı, git de karına yap! Zibidi...»

Kantarcı :

«— Ulan sensin, ulan senin ebu ceddin!» diye kantarın başından fırladı. Numan efendinin karşısına dikildi. Küçücük gözleri sarı sarı parlıyor, kuru elleriyle sinirli daireler çizerek, bas bas bağırıyordu :

«—... geldin burda da buldun! Sabahtanberi anam ağlıyor benim! Bu üç yüz balya akşama kadar her tartılacak, hem de teslim edilecek! Biz senin gibi yaylâ yaylâmıyoruz, iş yapıyoruz iş!»

Kâtiplerin ağız kavgasını fırsat bilip işi bırakan hamallar iki kâtibin etrafını alıvermişlerdi.

Numan efendi:

«— Benim yaylâ yaylamam üstüne vazife değil senin! dedi. Ben senden çırçırların temizliği için hamal istiyorum! Babanın kesesinden verecek değilsin!»

«— Babamın kesesinden verecem ne sandın? Vermiyorum, haydi, yallah!»

«— Nasıl vermezsin?»

«— Basbaya vermem.. Varsa bir marifetin, göster de görelim!»

Numan efendi hamallara döndü :

«— Duydunuz değil mi? Birazdan ağanın yanında isterim bunları!»

«— Ağaya değil, git istediğine söyle... Ağa benim işimi bilmez.»

Mağaza kapısından çıkarken Numan efendi :

«— Eşek gibi vereceksin, dedi, hem de oynaya oynaya!»

«— Oşt, köpek!»

Numan efendi topallıya topallıya fabrika sahibinin yanına giderken her kafadan bir ses çıkmağa başladı. Testekerlek yüzü, kalın simsiyah bıyığıyla hamal Mirza :

«— Aşk olsun! dedi, herifin yakasını tam bozdun!»

Evde karısından, fabrikada patron ve muhasebedeki memurlar tarafından küçümsenmeğe alışkın Mustafa :

«— Sesimizi çıkarmıyoruz diye bizi hepten hırt belliyor millet be!» dedi.

Hamal Mirza :

«— Haşa hırttan Mustâfendi, dedi. Lâkin aşk olsun. Eşekten düşmüşe çevirdin herifi!»

«— Tabii çeviririm. Babamın oğlu değil ya! Bende ağız yok mu? Bende dil yok mu? Bende kafa yok mu?»

«— Doğru!»

«— On paralık bir medeniyet yuları takarlar boyunlarına, adam bellerler kendilerini.. Işleri güçleri efendilik taslamak.»

«— Doğru Mustâfendi.. Hani yüzün diye değil, her zaman söylerim gıyabında.. Bakmayın siz Mustâfendinin öyle hımbıl hımbıl durduğuna. derim, kafası bir kızdı mı, adamı eşşekten düşmüşe döndürür. derim.. Deyha yüzleri! Yalan mıyım ben?»

«— Doğru!» dediler. Mirza :

«— Mustâfendi, diye sordu, sen şimdi istesen kıravat takaman mı?»

«— Niye takamayım? Onlardan nerem eksik? Bir kıravatın kemali nedir ki?»

Mirza :

«— Ya! dedi, dimedim mi? Takmıya takar ya, takmaz.. Hani bi taksan Mustâfendi, seni bi açar ki...»

Herkes güldü. Mustafa işi anlıyarak derhal değişti:

«— Dalga mı geçiyorsunuz ulen? Sizin karşınızda maskara mı var? Haydin iş başına!»

Iş olanca ağırlığıyla tekrar başladı. Hamalların «Yallah, haydi hooop!!!» sesleri arasında alt üst olan koca koca balyalar terli suraltarda kantara uçuyor, tartılıyor, boyuna yer değiştiren hamallar boğucu havada su gibi terliyorlardı.

Rüştü Ceyhan

İşçi ve SPOR

"Güreşçi Faik Ağabey„ kupası maçları

AKIN SPOR, CAM SPOR, DOĞAN YILDIZ HÜKMEN GALİP, BÜLBÜLDERE DE AY — YILDIZ'A HÜKMEN MAĞLÛBİYETİ KABUL EDEREK HUSUSİ MAÇ YAPTILAR. DOĞAN GÜNEŞ MAĞLÛP

«GÜREŞÇİ FAİK AĞABEY» kupası maçlarına 19/Ağustos/951 Pazar günü yine Eyüp sahasında devam edilmiştir. Fakat bu hafta Akınspor'un, Camspor'un, Doğan Yıldız'ın rakipleri gelmediğinden hükmen galip sayılmışlardır.

Bülbüldere de Ay—Yıldız'a karşı karışık bir kadro çıkarıp hükmen mağlûbiyeti kabul ederek hususî bir maç yapmıştır.

Saat 14.00 de başlanan bu maça Ay—Yıldız şu kadroyla sahada görüldü:

Kadri
K. Zeki Mestan
B. Zeki Mehmet Kadri
M. Ali İsmail Mehmet Rasim Emin

Maç Bülbüldere'lilerin vuruşiyle başladı. İlk 13 dakika her iki tarafın karşılıklı akınlarıyla devam etti. 15 inci dakikada Mehmet'ten ara pasını alan Emin Ay—Yıldıza ilk golü kazandırdı. Bu golden sonra Bülbüldere'liler bir kaç tehlikeli akın yaptılarsa da neticeyi değiştiremiyerek devreyi 1—0 mağlûp bitirdiler.

İKİNCİ DEVRE

Devre başlar başlamaz Ay-Yıldız takımının kısa pasları ile Bülbüldere kalesine tehlikeli akınlar yaptığı görülüyordu. 63 üncü dakikada Ay—Yıldızlı Mehmet geriden aldığı pası çalımlayarak Bülbüldere kalesine kadar inip müdafaayı da aşarak kläs bir vuruşla Ay—Yıldızın 2 nci golünü yaptı. Bu gol Bülbüldereyi kamçıladı. Ay—Yıldız kalesine baskılar yapmaya başladılar. İşte üst üste yapılan akınlardan 2 gol kazanarak neticeyi 2—2 yapmağa muvaffak oldular. Maçın bitmesine 15 dakika vardı ki İsmail'den gelen ara pasını Mehmet gole çevirerek Ay—Yıldız takımına 3 üncü şeref golünü kazandırdı, maç da 3—2 Bülbüldere'nin aleyhinde sona ermiş oldu.

DOĞAN GÜNEŞ — ÇETİN SPOR MAÇI

[illegible] haftadır devamlı galibiyet alan Doğan Güneş bu hafta büyük şanssızlığa uğrayarak Çetin Spor'a 4-2 mağlûp olmuştur.

Yazan : Faik KALYONCU

Olimpiyat spor - Balat Gençlik maçı

Geçen hafta Pazar günü Bozkurt sahasında Olimpiyat Spor — Balat Gençlik arasında bir dostluk maçı yapılmış ve Olimpiyat Spor attığı 4 gole rağmen yediği 5 golle sahadan 5-4 mağlûp ayrılmıştır. Bu maça Olimpiyat şu kadroyla çıkmıştır:

Yani
Yusuf Necati
Atilâ Ahmet Yorgi
İhsan Emin Şeref Reşat Erhan

HUSUSİ MAÇ

Pazar günü yine Bozkurt sahasında saat 13.00 de Öz Spor — Türk Spor arasında bir hususî maç yapılmış ve Öz Spor 6—4 galip gelmiştir. Maça Öz Spor şu tertiple çıkmıştır:

Mehmet
Yılmaz Orhan
Mehmet Şafak Muammer
Hüseyin Celâl Erdoğdu Cevat
Yavuz.

BİR DOSTLUK MAÇI

19/8/1951 Pazar günü Haydarpaşa sahasında Fatih Gençlik (B) takımı ile 14 Mayıs (B) takımları maçını 14 Mayıs 4-3 kazanmış, (A) takımları maçında da 2-2 berabere kalmışlardır.

Elektrik işçilerinin

(Baş tarafı 1 inci sayfada)

daş, Halil Koyu, Fehmi Gürbüz, Abdül Önder işçilerin hak ve menfaatlerile alâkalı dileklerde bulunmuşlardır. Şube Başkanı Hilmi Gürbüz ile Sendika Başkanı Mehmet İnhanlı da tenkit ve dileklere cevap vermişlerdir.

Neticede 218 işçinin bulunduğu kongre sonunda yeni yönetim kurulu şu şekilde teşekkül etmiştir: Hilmi Gürbüz (212), İbrahim Demiray (156), Abdül Önder (142), Feridun Atınç (131), Ahmet Ateş (151).

Yedek üyeler de şunlardır: İsmail Gençer (91), Rıza Usta (66), Rauf Gürel (34), yeni Yönetim kurulu vazifeye başlamıştır.

Hepsine başarılar diler, kongreyi idarede gösterdiği başarıdan dolayı Sabahattin İstanbulluyu takdir ederiz.

YAŞAMAK

Yazan: İbrahim GÜZELCE

(Geçen Sayıdan Devam ve Son)

Anne — Kızın mektebinden, göğüslük ile göğüslük diye tutturdular... Bir göğüslük, en aşağı 8 liranın içinde. Ben nereden bulurum 8 lirayı?... Aldığımızı ev sahibine verdik... E gerisi... Daha önümüzde koskoca bir hafta var..

Baba — Ah! Allahaşkına beni söyletme hanım... Her geçen gün bizim için bir tehlike halini alıyor... Yüzümü kızdırdım, patronu geçen gün yazıhanesinde sıkıştırdım. En sonunda da; «Bana biraz zam yapın. 5 senedir yanınızdayım, bu güne kadar böyle bir şey talep etmedim. Fakat bugünlerde halimiz çok kötüleşti,... Aldığım para bizi yaşatmıyor» dedim. Bana ne cevap verdi biliyor musun hanım?» «Behzat baba... Biz esasen seni burada idare ediyoruz... Hem bu günlerde işler de iyi gitmiyor...» Sözlerinin gerisini dinleyemedim hanım!... Kafamdan aşağıya bir kazan kaynar su döktüler gibime geldi... Kendimi sokağa nasıl attım farkında değilim.

Anne — Kurt kocayınca...

Baba — Doğru hanım, doğru... Şimdi biz artık ihtiyarladık.. Yani, onlarca, işe yaramaz hale geldik... Suyumuzu emdiler, posamızı...

Anne — Hani aklıma öyle şeyler geliyor ki... Çocuklar... Biz... Allah göstermesin yâni...

Baba — Biliyorum, biliyorum aklına gelenleri hanım... Ben aynı şeyi düşünmüyor muyum zannediyorsun?... Gece yarıları uykularımdan uyanıyorum. Tıpkı kâbus gibi, o düşünce kafama saplanınca, göğsümün üzerine 100 batmanlık bir yük oturtturmuşlar gibime geliyor...

Anne — Eğer öyle bir şey, olursa... Hani efendi...

Baba — Sürünürüz... Senin anlayacağın hanım, ihtiyarladım diye artık beni başka bir işe de almazlar... Alsalar bile, bu, 100 şansa karşılık 3 değerinde bir şey olur... Sonra biliyor musun bizim yer İş Kanununa da tâbi değil... Ne tazminat ne de başka bir şey.. Kanunlar bizim semtimize bile uğratılmıyor... Buralarda insanı kulağından tuttular mı sokağa atıverirler... Her şey patrona kalmış, her şey...

Anne — (Kirpiklerinin ucunda göz yaşları pırıldamaktadır. Ağlamaklı bir sesle :) Bana böyle şeyler söyleme... Yüreğim bir tuhaf oluyor... Hem...

(Çocuklar koşarak itişe kakışa odadan içeri girerler... Hava yavaş yavaş kararmaktadır.)

Erkek çocuk — Anne, yarın gezmeye gidelim ne olur?...

Kız çocuk — Ne olursun anneciğim... Nurtenler de gidiyorlarmış... Biz de gidelim.

Anne — (Telâşlı telâşlı, kirpiklerinde biriken birkaç damla yaşı ellerinin tersile siler). Yarın sabah olsun da düşünürüz. Siz şimdi şu kovayı alın, kapının önünde elinizi, yüzünüzü, ayaklarınızı temizce yıkayın...

(Çocuklar, kapının yan tarafında duran kova ile kupayı alarak kapıdan çıkarlar).

4 UNCU MECLİS (Baba, Anne)

Anne — Yavaş yavaş yatakları sereyim bari...

Baba — Ben de lâmbayı yakayım... Hava bir hayli karardı...

(Anne yatakları sermeye başlar... Baba lâmbayı alır. Şişesini silmekle meşgulken perde iner).

Bakırköy bez fabrikası işçileri

(Devamı 4 üncü sayfada)

Işçilere yüzde 50 zam verilmesi lâzım geldiği halde noksan ödenen bu ücretler için işçiler, fabrika idaresine başvurmuştur. İki yıldanberi hiç bir müsbet netice alınmamıştır. Bu durum işçileri üzmektedir.

Gazetemize müracaat eden kalabalık bir işçi grupu şunlar bildirmiştir:

«— Sümerbanka bağlı bütün fabrikalar noksan ödenen fazla mesai karşılığını işçilere iade ettiler. Yalnız bizim fabrikada işler sürüncemede kaldı. İki seneden beri işçilerin birikmiş fazla mesai karşılıklarını tesbitle vazifeli Muzaffer ve Mehmet adındaki iki hesap memuru bu işi başaramamışlardır. Buna sebeb de normal mesai zamanında fabrikanın günlük işleriyle uğraşmaları, mesai haricinde çalışmalarının icabetmesidir. Memurlara çalışacakları fazla saatlar için mesai zammı verilmediği için bu iki hesab memuru işçilerin 16.000 kartının dökümünü yapamamaktadır.

16.000 karta bakarak fazla mesai farklarının bir an evvel tesbit edilerek bizlere verilmesini ve ihmalleri görülenlere gerekli ikazların alâkalılarca yapılmasını isteriz.»

IŞÇI HAKKI

Haftalık Siyasî Müstakil Gazete

Gönderilen yazılar geri verilmez.

Yıllık abonesi 520 kuruş
Altı aylık 260 »

İlân Tarifesi

Başlık	20.00 lira
Resmî ilânların bir santimi	2.00 »
Kongre ilânları	7.50 »

Doğum, nişan, düğün ve ölüm ilânlarından hiç bir ücret alınmaz.

Basıldığı Yer: Son Telgraf Matbaası

Tramvay U. müdürlüğünün "Ultimatom„ saydığı tezkere

Sebep gösterilmeden I. E. T. T. idaresinden çıkarılan işçilerin hakkını aramak suç mu?

Istanbul Elektrik, Tramvay ve Tünel Işletmeleri Umum Müdürlüğü, son günlerde hiç bir sebep göstermeden bir kısım işçileri işten çıkarmağa başlamıştır.

Elektrik ve Motörlü Taşıt Işçileri Sendikası, bu durum karşısında Umum Müdürlüğe dikkate değer bir yazı göndermiştir. Bu yazıda ezcümle şöyle denilmektedir:

«Sebepsiz yere iş akdini feshederek bir işçi vatandaşı sefalete mahkûm etmeyi kanunun himaye etmiyeceği muhakkak olmakla beraber sermayesi ve binnetice kârı ve zararı bir şahsa ait olmayıp millete ait bulunan I. E. T. T. İşletmelerinin varidatının böyle rastgele ve kanunun himaye etmiyeceği bir şekilde tazminat ola rak şuna, buna ödenerek israfının tecviz edilmiyeceği tabiidir.

İşden çıkarılmak istenen işçilerin şayet bir kusur ve kabahatleri varsa bu kusurlarına göre hiç tazminat vermeden iş akidlerini feshetmek imkânlarını iş kanununu fazlasile vermiştir. Bu itibarla idarecilerin keyfî ve mesnedsiz takdirleri ile zarar ettiği her vesilede ileri sürülm millete ait bir işletmenin kasasından bol bol tazminat ödeyerek sebepsiz yere ve kanunun himaye etmiyeceği bir şekilde işçilerin iş akidlerinin iş kanununun 13 üncü maddesine göre feshedilmesi usulüne nihayet verilmesini rica ederiz.»

Umum Müdürlük, Mehmet İnhanlı imzasını taşıyan bu yazının muhtelif satırlarını ve imzasının altını çizmiş, bazı yerlerine soru işareti koymuştur. Umum Müdürlüğün bu yazıya verdiği cevap sadece şudur:

«İş kanununun idaremize verdiği hak ve salâhiyete karşı böyle lisan kullanarak ültimatom mahiyetinde talepte bulunmanız caiz görülmediğinden tezkereniz aynen iade edilmiştir.»

Bunun üzerine sendikanın ne gibi bir hareket hattı takip edeceği merakla beklenmektedir.

Hileli fabrika kapama

(Baş tarafı 1 inci sayfada)

saî» ile çalıştırmış fakat mesai primi vermemiştir. 947 de 2 liradan vergi muafiyeti kanunu çıktığı halde bunu suiistimal etmiştir. İşçi mümessili ve yedekleri bundan 5 ay evvel istifa ettikleri halde bugüne kadar mümessil seçimi yapmamıştır. İşte burada da kötü niyetliğini göstermiştir. «İşçiler bu haklarını neden istediler ve neden mahkemeye müracaat ettiler?..» diye bazı arkadaşlarımızı işten atmağa başladı ve bu suretle diğer arkadaşlarımızı susturabileceğini umdu. Fakat arkadaşlarımız ısrar edince şimdi de, fabrikayı kapatacağını ilân etti. Diğer taraftan sezon yüzünden bir buçuk ay işçilerimiz boşta kaldıktan sonra tam işe başlayıp nafakalarını temin edecekleri sırada kapatma hâdisesile karşı karşıya kalmış bulunuyorlar. Hiç bir inanılır sebebe dayanmayan bu kapatma hâdisesi işçilere bir intikam maksadile yapılmaktadır. İş müfettişleri yapacakları tetkik sırasında yukarıda belirttiğim hususları nazarı itibare alırsa daha müsbet bir rapor hazırlamış olurlar.»

Tekstil işçilerinin miting kararı

(Baş tarafı 1 inci sayfada)

kullanmak en birinci vatan borcudur. Gümrük tarifelerinin hiçliği yüzünden depoları, mağazaları, dükkânları dolduran yabancı mallarının her parçası, Türk işçisinin boğazındaki lokmayı çekip almaktadır. Bir tarafta ithalât politikası memleket çoğunluğunun öz menfaatlerini baltalamakta, bir tarafta Muamele Vergisi adaletsiz rekabetlere yol açmaktadır. Biz memleketin yükselmesi için işçinin iş sahası bulmasını, satın alma kabiliyetinin artmasını, ev sahibi olmasını, kanunlardan müsavi şekilde faydalanmasını istiyoruz. Buna mâni olan sebeplerin yerli malı kullanılmaması olduğunu da biliyoruz. Yerli sanayi himaye edilirse işsizler iş bulacak, memleket serveti harice akmıyacaktır.»

Tekstil işçilerinin miting kararı Sendikalar Birliği tarafından da desteklenmişti.

Ankara işçilerinin toplantısı

(Baş tarafı 1 inci sayfada)

nu kandırmak istiyen annenin çocuna yalancı meme vermesine benzer.» dedi. Grev tasarısı tatmin edici bulmadı ve Bakanlar kuruluna verilen yetkilerin azaltılmasını istedi.

Toplantı esnasında polis kuvvetleri halkevi binasını abluka altına almıştı. İşçilerin sayısı kadar polisler de konuşmaları takip etmiştir.

KONGREYE DAVET

Ayancık Orman ve Orman Sanayii İşçileri Sendikası Başkanlığından:

Ayancık Orman ve Orman Sanayii İşçileri Sendikasının ikinci Genel Kurul toplantısı 2 Eylûl 951 tarihinde yapılacağı üyelere ilân olunur.

Karabükte

İşçilerin terfi şekli

Karabük Demir - Çelik Sanayii İşçileri Sendikası ikinci Başkanı Sabri Gürata, işçilerin terfi şekli, iş kazaları ve fabrikanın nakil vasıtaları durumu hakkında bir muharririmize şu izahatı vermiştir:

«— Fabrika idaresile ihtilâf halinde olduğumuz işlerden birisi nakil vasıtalarıdır. İşçiler saat 17 de işden çıkarlar. Memurlar saat tam 17.05 de arabalarına biner ve şehre inerler. İşçilere ise saat 17,30 da araba tahsis edilir. Zaman olur ki memurlardan ikisi 30 kişilik bir arabaya biner. Fabrikadan ayrılmış işçiler buna bindirilmezler. Yarım saat boşu boşuna bekleşirler. Buna zihniyetin fenalığı sebep olmaktadır. Memurlar, işçilerle bir arada binmeğe tenezzül etmezler. Bu izzeti nefislerine dokunuyor herhalde.»

Sabri Gürata, teknik emniyet teşkilâtının ve dikkatsizliğin sebep olduğu iş kazalarının çokluğunu bildirmiş ve demiştir ki:

«— Daha geçenlerde haddehanede bir kaza oldu. Vinçten demir düştü. Bir işçi öldü. Çünkü vincin kancası demiri tutmuyordu.»

Sendikacı arkadaş «kadro» meselesine de temas etmiş ve şunları belirtmiştir:

«— Bizde terfi şekli bir tuhaftır. Meselâ, bir işçi dökümcüdür. Kadrosu A derecesindedir. 6-7 lira alır. Bir marangozu terfi ettirmek lüzumunu duymuşlardır. O marangozun terfi edecek kadrosu yoktur. Ne yaparlar? Marangozu, dökümcüye ait kadroda münhal bulunan kadroya geçirirler. Bu defa dökümcünün terfi sırası gelir. Fakat kadrosu dolu bulunduğundan terfi edemez.»

seçimi, 3 — Haysiyet divanı seçimi, 4 — Dilekler ve istekler.